

Formanden: Forsaavidt det Factiske angaaer

Orsted: Ja, det er reent factiff; det er langt fra mig at ville gaae ind paa nogen Kritik.

Formanden: Alt derimod, hvad der kan henføres til en Kritik over Forhandlingerne i det andet Thing, kan ikke ansees som parlamentariff rigtigt.

Orsted: Jeg vil bemærke, at, naar jeg faaer Lov til at tale ud, vil det vise sig, at dette er meget langt fra at være min Hensigt. Jeg siger altsaa, at jeg snarere finder det underligt, at der har været saa Mange imod det, som der har været. Jeg skal i Særdeleshed gjøre opmærksom paa 2 Udtalelser, som findes i Folkethingstidenden, deels Pag. 2548 og deels Pag. 2554.

Formanden: Jeg kan dog ikke indsee Andet, end at det er at inddrage Forhandlingerne i det andet Thing her, naar man indlader sig paa Citation af, hvad der er passeret i Folkethinget. Der kan jo ikke være Noget tilhinder for, og det vil vistnok ogsaa være den høitærede Landstingsmand meget let, at paaberaabe sig de selvsamme Argumenter, som der er anført, uden just at henvise dertil.

Orsted: Det forekommer mig dog, at, naar man har paaberaabt sig imod mig, at Loven er bleven antagen med stor Stemmesfærhed i det andet Thing, at det saa ogsaa er passende, at jeg henviser til Uttringer, der for en stor Deel indeholde de samme Tvivl imod Loven, som jeg har. Jeg har udtrykkeligt ikke villet nævne Medlemmerne, men har kun citeret Pag., for at Enhver kan efterlæse det og see, om det forholder sig rigtigt. Hvad der er udtalt, er, at det er betænkeligt endnu, da Loven af 1851 kun har staaet saa kort Tid, og man ikke endnu har seet, hvilket Resultat denne Fremgangsmaade afgiver, at ville gaae ind paa dette Forslag. Det er ogsaa udtalt, at det aldeles ikke er nogen umiddelbar Folge af, at Noget er blevet bestemt for Krongodset, at det Samme ogsaa skal gjælde for de offentlige Stiftelsers Godser, hvilke ikke saaledes eller i samme Forstand tilhøre Staten som Krongodset. Den høitærede Cultusminister har paaberaabt sig, at der var

de samme historiske Forhold; som talte for at indrømme Bønderne paa Sorø Akademies, Universitetets og Communitetets Godser de omhandlede Begunstigelser, som vare for at indrømme Kronbønderne dem. Jeg indrømmer gjerne, at der, indtil Loven af 1851 udkom, var det Samme, der talte for den største Deel af de omhandlede Eiendommers Bønder, som talte for Krongodsets Bønder, og navnlig at der var ligesaa Meget, der talte for Akademiets ældre Fæstere som for Krongodsets, men deraf forekommer det mig ikke at kunne være nogen Folge, at udvidede Begunstigelser, som Staten finder forgodt at forunde Bønderne paa Krongodset, ogsaa uden videre skulle være Reglen for andre Stiftelser. Det er dog noget ganske Nyt, som er indrømmet ved Loven af 1851, som ikke kan udledes af ældre Love, og det, som jeg i Særdeleshed vil lægge Vægt paa, er ikke saameget, at de faae Udgang til at faae deres Fæstegaarde for en lempelig Priis, hvilket jeg netop vilde finde begrundet baade ved de historiske Forhold paa disse Godser og ved Fæsteforholdets Natur i det Hele, men det er det, at det skal undertages Afgjørelsen ved en Commission, der efter sin Flerhed skal bestemme, for hvilken Værdi disse offentlige Stiftelser skulle stille sig ved deres Eiendomme. Det er det, som jeg finder i sig selv meget betænkeligt; og det er det, som jeg ikke troer, at man er pligtig til at indrømme med Hensyn til Universitetets, Communitetets og Sorø Akademies Godser, fordi det er indrømmet med Hensyn til Statens, og jeg finder ogsaa meget rigtigt, hvad jeg forhen omtalte at være blevet hittet om, at det var godt at oppebie det Resultat, som Forordningen af 1851 og den i samme foreskrevne Fremgangsmaade vilde have, for at man kunde bedømme, hvorvidt det kunde være tilraadeligt at udvide den der foreskrevne Fremgangsmaade til de her omhandlede Godser. Derhos er det ogsaa vist, at Loven af 1851 igennem Thingene fik en Udvidelse, som Regjeringen fra Begyndelsen modsatte sig; og som efter mine Tanker ikke havde nogen rellig Begrundelse, nemlig, at Loven ogsaa skulle være anvendelig paa de nyherhvervede Godser, navnlig paa Frederiksgave og Flenstoffs Godser, og som gjør, at man nu under den fore-